

א { נאמר בתורה { ויקרא פרק כ"ג פסוקים טו טז } "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום" וכן נאמר { דברים פרק ט"ז פסוק ט' } "שבעה שבועות תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור ספירת העומר" וקיבלו חז"ל { במסכת מנחות דף סה. } שפירוש מחרת השבת היינו ממחרת יום טוב הראשון של פסח שהוא יום שבתון ולכן מצוות עשה לספור ספירת העומר החל מליל ששה עשר בניסן עד גמר שבעה שבועות

ב { דעת רוב רבותינו הראשונים ומרן השולחן ערוך שבזמן הזה שאין לנו מצוות קצירת העומר ולא קורבן העומר אין ספירת העומר אלא מדרבנן זכר למקדש ולפיכך נכון להשמיט מהנוסח "לשם יחוד" שנוהגים לומר קודם הספירה "הנה אנחנו באים לקים מצוות עשה של ספירת העומר כמו שכתוב בתורה וספרתם לכם, וכו' אלא יאמרו "הנה אנחנו באים לקיים מצוות עשה של ספירת העומר לעשות נחת רוח ליוצרנו" וכו' } ומכל שכן בלילה האחרון של ספירת העומר שאין ראוי להזכיר "שבע שבתות תמימות תהיינה" שהרי מונה מניין הספירה של אותו ערב ומכל מקום בדיעבד אם הזכירו ראשי לספור בברכה לאחר מכאן אף בלילה האחרון של ימי הספירה

ג { רבותינו הראשונים נחלקו אם מצוות ספירת העומר היא מצווה אחת מתמשכת על פני 49 ימים וזהו הפירוש שבע שבתות תמימות תהיינה או שספירת העומר הכל לילה ולילה היא מצווה בפני עצמה והרבה הבדלים להלכה יש בן השיטות הנ"ל כגון מי ששכח לילה אחד ולא ספר ונזכר למחרת בלילה שאם מצוות ספירת העומר היא מצווה אחת הרי החזיר מן התמימות ושוב אינו יכול להמשיך לספור בברכה ואם ספירת העומר בכל לילה היא מצווה בפני עצמה ראשי להמשיך לספור בברכה ולהלכה נפסק שיש להחמיר ושוב אינו יכול באותה שנה להמשיך מכאן והלאה לספור ספירת העומר בברכה אלא סופר בלי ברכה

ד { כן נחלקו רבותינו בצורת ספירת העומר אם מהיום השביעי לימי ספירת העומר והלאה צריך להזכיר בכל יום ויום מנין הימים וגם מנין השבועות? וכיצד מזכיר הימים והשבועות? ולהלכה נפסק שצריך לספור בכל יום ויום ימים ושבועות

למה אין מברכים שהחיינו על מצוות ספירת העומר.

לפי שהספירה היא לצורך הבאת הבכורים בחג העצרת שמא ישכח לספור אפילו יום אחד

נמצא הברכה שברך לבטלה

לפי שכל עיקרה של מצווה זו היא הכנה למצוות העצרת { חג השבועות }

שבסוף וכשמגיע לחג השבועות השלים את המצווה ומברך "שהחיינו"

על החג והברכה עולה גם לכאן וגם לכאן

לפי שאין מברכים שהחיינו אלא על דבר שיש בו הנאה ושמחה כגון

נטילת לשמחה לולב- שהוא בא

תקיעת שופר- לזכרון בית ישראל לאבינו שבשמים לזכות בדין

מקרא מגילה – משום דחס רחמנא עלן ופרקינן { שחס הקב"ה עלינו והצילנו מהצורר המן }

פדיון הבן- משום שיוצא הבן השלושים מכלל נפל

אבל ספירת העומר { בזמננו } אין בה שמחה והנאה אלא להיפך יש בה עגמת נפש על בית אלקינו שיבנה במהרה בימנו אמן { רשב"א }

קצירת קרבן העומר

מערב יום טוב של פסח יוצאים שליחי בית הדין וכורכים אותו מחובר לקרקע כדי שיהיה נח לקצור

וכל העירות הסמוכות לשם מתכנסות כדי שיהיה נקצר בעסק גדול וקוצרים שלוש סאין שעורים בשלושה סאין שעורים בשלושה אנשים ובשלוש קופות ובשלוש מגלים

כיוון שחשכה אומר להם הקוצר לכל העומדים שם שלוש פעמים בא השמש? אומרים לו : הן מגל זה? אומרים לו : הן מגל זה : אומרים לו הן קופה זו ? אומרים לו: הן!

ואם היה שבת אומר להם שבת היום אומרים לו : הן ואח"כ אומר להם אקצור? והם אומרים לו : קצור שלוש פעמים על כל דבר ודבר וכל כך למה? מפני שאלו הטועים שיצאו מכלל ישראל שהי בזמן בית שני והיו אומרים שמה נאמר בתורה "ממחרת השבת" היא שבת בראשית" { השבת השבועית הרגילה } ואילו חכמי ישראל למדו מיפי המסורת שממחרת השבת אינה אלא ממחרת יום טוב ראשון של פסח וכך עשו נביאים וסנהדרין שבכל דור ודור

ה { מצווה על כל אחד ואחד לספור בעצמו ספירת העומר שכן נאמר בפסוק וספרתם לכם בלשון רבים ומכל מקום אם שמע ברכת ספירת העומר מפי שליח ציבור המחויב בדבר ונתכוון לצאת ידי חובה ואף השליח ציבור נתכוון להוציאו ידי חובת מצוות ספירת העומר וכל שכן אם שמע רק את

הברכה מפי שליח הציבור {ונתכוון להוציאו ואף השומע נתכוון לצאת} וספר ספירת העומר בעצמו שיצא ידי חובה

ו { צריך להוצאו בשפתיו כשסופר ספירת העומר ואם ספר בהרהור בלבד לא יצא וחוזר וסופר בברכה וכן הכותב מכתב לחברו וכתב בראש המכתב י"ב לעומר וכיוצא בזה לא יצא וסופר לאחר מכן בברכה ומכל מקום לכתחילה לא יכתוב מנין הספירה קודם שיספור ספירת העומר

ז { צריך להזהר מאד בקיום מצוות ספירת העומר ואמרו חז"ל {במדרש רבה ויקרא פרשה כ"ח אות ו} שבזכות מצוות ספירת העומר זכה אברהם אבינו לנחול את ארץ ישראל הוא זרעו ומי שאינו מקים מצוות ספירת העומר הרי מבטל מצוה מדברי הסופרים ואמרו עליו בזוהר הקדוש {פרשת אמור דף צ"ז ע"ב} שאינו נקרא טהור ואינו ראוי שיהיה לו חלק בתורה ומפני כך טוב להקפיד ביתר שאת וביתר עוז להתפלל תפילת ערבית בציבור בימי הספירה כדי שלא יבא לשכחה

הכרת הטוב

והבאתם את העומר אמר רבי ינאי בנוהג שבעולם אדם לוקח ליטרא אחת של בשר בשוק כמה יגיעות הוא יגע כמה צער הוא מצטער עד שנעשית ראויה לאכילה ואילו הקב"ה משיב רוחות מעלה עננים מגדל צמחים ומדשן את הפרות והבריות ישנים על מטותיהם ואין נותנים לו שכר אלא עומר {מידה מועטת}

אמר ר' ברכיה אמר הקב"ה למשה לך לאמור לישראל כשהייתי נותן לכם את המן היתי נותן עומר לגולגולת לכל אחד ואחד מידת מדת עומר ועכשיו כשאתם מביאים לי קורבן העומר אין לי אלא עומר אחד מכולכם ולא עוד אלא של שעורים בלבד שהוא זול יותר מחיטים לפיכך מזהיר משה את בני ישראל ואומר להם והבאתם את העומר ראשית קצירכם אל הכהן שתעשוה בשמחה רבה ובכוונת הלב

{ויקרא רבה}

החייבים במצוות ספירת העומר

א { נשים פטורות ממצות ספירת העומר מפני שיש למצווה זו זמן קבוע וכל מצוות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות

ב {קטן שלא הגיע למצוות מחנכים אותו לספור ספירת העומר בברכה בכל לילה ואם שכח הקטן לספור באחד הלילות ונזכר בלילה שלאחריו אף על פי כן כדי לחנכו במצוות ספירת העומר ימשיך לספור בברכה ואין הקטן יכל לברך ולספור אלא לעצמו אבל אינו מוציא את הגדול ידי חובה

ג { קטן שהגדיל ונעשה בר מיצווה בתוך ימי ספירת העומר אפילו אם נעשה בר מצווה ביום 17 בניסן { היום השני לספירת העומר } אינו רשאי להמשיך לספור ספירת העומר בברכה מיום שהגיעו למצוות שהרי בימים שקודם הגיעו למצוות היה קטן ופטור ממצות ספירת העומר ואין ספירתו בימי קטנותו נחשבת לספירה

זמן ספירת העומר

- זמנה מיד בצאת הכוכבים דהינו עד שיעברו שלוש עשרה דקות וחצי בדקות זמניות מזמן שקיעת החמה
- אם לא ספר עד שעלה עמוד השחר אינו רשאי לספור בברכה באותו יום
- ציבור שסימו תפילת ערבית בזמן בין השמשות דהינו אחר שקיעת החמה קודם צאת הכוכבים ואינם ממתנינים בבית הכנסת עד צאת בכוכבים וקים חשש שחלק ישכחו לספור ספירת העומר רשאים לספור בברכה בזמן בין השמשות אבל קודם שקיעת החמה אין לספור ספירת העומר
- אם טעה וספר קודם שקיעת החמה סמוך לשקיעת החמה כל שעדין לא שקעה השמש לא יצא ידי חובה וחוזר וסופק ספירת העומר ספירת העומר בברכה כשיגיע הזמן
- מתפללים תפילת ערבית קודם ספירת העומר מפני שתפילת ערבית תדירה יותר ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם
- במוצאי שבת יש להקדים ספירת העומר להבדלה על הכוס וכן יום טוב שביעי של פסח יש להקדים ספירת העומר להבדלה על הכוס

איסור חדש

ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה עד הביאכם את קורבן אלקיכם חוקת עולם לדורותכם בכל משבותכם { ויקרא כ"ג }

אסור מן התורה לאכול חדש מתבואת חמשת המינים לפני הקרבת העומר { שולחן ערוך יורה דעה }

לפי שעיקר מחיתם של הבריות היא בתבואות על כן ראוי להקריב מהם קורבן לה' אשר נתנן טרם יהנו מהן בריותיו וכעין מה שאמרו חז"ל "כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאילו מעל" וכל זה כדי להכשיר עצמנו שנהיה ראויים לקבל מטובו

{ ספר החינוך }

- אם שאל אותו חברו קודם שקיעת החמה כמה יהיה מנין העומר בלילה הקרוב? רשאי לענות ולומר לו היום כך וכך לעומר מפני שממילא אין ספירת היום מועילה ללילה שאחריה

- אם שאלו חברו לאחר שקיעת החמה כמה היום לעומר? צריך להשיב לו אתמול היה כך וכך

מ"ט מונים

מצינו בתורה שמזכירה יציאת מצרים חמישים פעמים להראות לכל העולם חסד עשה הקב"ה עם עמ"י שהוציא אותם מתוך מ"ט שערי טומאה ששקעו במצרים והכניס אותם לתוך מ"ט שערי חכמה ומפני זה מונים אנו את ספירת העומר מיום טוב ראשון של פסח מ"ט ימים מפני שבכל יום ויום הוציא אותם משער כח הטומאה והכניסם לשער כח הטהרה שיהיו ראויים לקבל את התורה { שהיא בחמישים שערי חכמה }

{ זוהר חדש }

כעין מועד

ימי הספיר נזכרים בפרשת אמור שבספר ויקרא בין המועדים פסח ושבועות לומר לך שכל הימים האלה מעין מועד יש בהם וחג השבועות בסופו

{ שפת אמת }

בזכות הקרבת העומר

תניא אמר רבי יהודה משום רבי עקיבא: מפני מה אמרה תורה הביאו אומר בפסח?

מפני שפסח זמן תבואה הוא אמר הקב"ה הביאו לפני עומר כדי שתתברך לכם תבואה שבשדות

{ מסכת ראש השנה }

זכיה בדין

כשם שבימים אלה בין פסח לעצרת מתבשרים כל תבואות הארץ והם נותנים חיות לגוף כך כל חיות הנפש והנשמה תלויים בימים אלה לכל השנה

ונאמר בזוהר אם שומרים ישראל מצוות העומר בפסח ומצוות שתי הלחם שבחג השבועות כבר זכו בדין ואין צריכים עוד להיות נשפטים בראשה בשנה ויום כיפור

{ שפת אמת }

בזכות מצוות העומר

אמר רבי לוי כיוון שראה מרדכי את המן בא כנגדו והסוס בידו אמר:
דומה אני שאיש רשע זה בא להרגני והיו תלמידיו יושבים ושונים לפניו

אמר להם: עמדו וברחו שמא תכוו בגחלתי

אמרו לו: בין להריגה ובין לחיים אנחנו עמך ולא נעזבך מה עשה מרדכי?
נתעטף בטליתו ועמד בתפילה לפני הקב"ה ותלמידיו יושבים ושונים לפניו

אמר להם המן: במה אתם עוסקים?

אמרו לו: במצוות העומר שהיו ישראל מקריבים במקדש ביום הזה

אמר להם: העומר הזה של מה היה של זהב או של כסף?

אמרו לו: של שעורים

אמר להם: ומה ערכו בעשרה קנטרין {מטבע גדול}?

אמרו לו: בעשרה דינרים

אמר להם: קומו! עשרה דינרים שלכם נצחו עשרת אלפים ככר כסף שלי

{ויקרא רבה}

וכמטמונים תחפשנה

יש נוהגים בימי הספירה שהשולח מכתב לחברו כותב יום כך וכך
למטמונים {מטמונים מ"ט יום מונים}

על שם הפסוק "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת
ה' ודעת אלוקים תמצא"

{אחרונים}

התחלת הספירה מיום שני

ולמה אין מתחילים את ספירת העומר מיום ראשון של פסח אלא רק
ממחרתו?

כי היום הראשון נתיחד כולו להזכרת הנס הגדול והנפלא של יציאת
מצרים שהוא אות ומופת בחידוש בריאת העולם ובהשגחת ה' על בני
האדם ואין לנו לערב בשמחתו ולהזכיר עמו שום עניין אחר

{ ספר החינוך }